

<----->

Član 366. i član 387. Zakona o obligacionim odnosima

UTVRĐIVANJE UNUTRAŠNJEG DUGA FEDERACIJE ZA ODREĐENE
OBAVEZE I U ODREĐENOM PERIODU PUTEM POSEBNOG ZAKONA, UZ
UTVRĐIVANJE PROPISANOG NAČINA I ROKA IZMIRENJA TIH OBAVEZA,
NEMA PRAVNI ZNAČAJ PRIZNANJA DUGA NITI PRAVNI ZNAČAJ
ODRICANJA OD ZASTARIJELOSTI, JER SAMO JASNO, ODREĐENO I
BEZUSLOVNO PRIZNANJE DUGA OD STRANE OVLAŠTENOG LICA
DUŽNIKA DOVODI DO PREKIDA ZASTARIJEVANJA. PRI DONOŠENJU
NAVEDENOG ZAKONA FEDERACIJA NIJE POSTUPALA KAO DUŽNIK, VEĆ
KAO JAVNA VLAST.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj 070-0-Rev-09-000474 od 09.03.2010. g.)

<----->

Član 366., član 1089. i član 1093. Zakona o obligacionim odnosima

PISMENI PROTOKOL ZAKLJUČEN IZMEĐU PRAVNIH LICA KOJIM TA LICA
POTVRĐUJU POSTOJANJE I VISINU MEĐUSOBNIH DUGOVANJA I
POTRAŽIVANJA PROISTEKLIH IZ RATNOG PERIODA PREDSTAVLJA
UGOVOR O PORAVNANJU, ALI ISTOVREMENO IMA I PRAVNI ZNAČAJ
PRIZNANJA ZASTARJELE OBAVEZE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000198 od
15.04.2010. g.)

<----->

Član 366. stav 1. i član 387. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

ZAPISNIK SA SJEDNICE NA KOJOJ JE SAMO POKRENUTA INICIJATIVA ZA
DONOŠENJE ODLUKE O NAČINU ISPLATE NEISPLAĆENIH RAZLIKA PLAĆA
NEMA ZNAČAJ PRIZNANJA DUGA NITI ZNAČAJ PISMENOG PRIZNANJA
ZASTARJELE OBAVEZE.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj 63 0 P 000122 09 Rev od 02.03.2010. g.)

<----->

Član 376. Zakona o obligacionim odnosima

NA ZASTARJELOST ZAHTJEVA ZA ISPLATU NAKNADE ŠTETE SA OSNOVA
POVREDE NA RADU PRIMJENJUJU SE ODREDBE ČLANA 376. ZOO.
ZASTARA POČINJE TEĆI OD DANA KADA JE UTVRĐENA INVALIDNOST
ZAPOSLENIKA, ODNOSNO OD DANA KADA ZBOG RASPOREĐIVANJA NA
DRUGO RADNO MJESTO ZAPOSLENIK PRIMA MANJU PLAĆU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-06-000400 od 08.05.2007. g.)

<----->

Član 376. i član 377. Zakona o obligacionim odnosima

ZASTARJELOST ZAHTJEVA ZA NAKNADU ŠTETE IZ OSNOVA ODGOVORNOSTI PRAVNOG LICA ZA ŠTETU KOJU SU PROUZROKOVALI NJEGOVI ORGANI U VRŠENJU ILI U VEZI SA VRŠENJEM SVOJIH FUNKCIJA OCJENJUJE SE PREMA PRAVILIMA MATERIJALNOG PRAVA SADRŽANIM U ODREDBAMA ČLANA 376. ZOO.

DUŽI ROK ZASTARJELOSTI ZAHTJEVA ZA NAKNADU ŠTETE SADRŽAN U ODREDBAMA ČLANA 377. ZOO BI SE MOGAO PRIMJENITI SAMO ZA SLUČAJ DA JE ŠTETA PROUZROKOVANA KRIVIČNIM DJELOM ODGOVORNOG LICA ORGANA ZA ČIJI RAD ODGOVARA PRAVNO LICE. U TOM SLUČAJU POSTOJI MOGUĆNOST PRIMJENE NAVEDENOG DUŽEG ROKA ZASTARJELOSTI SAMO U ODNOSU NA OSUĐENA LICA I LICA KOJA ZA NJIH ODGOVARAJU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-07-001760 od 24.02.2009. g.)

<----->

Član 939. Zakona o obligacionim odnosima

ŠTETNIK KOJI NIJE SUDJELOVAO U PARNICI U KOJOJ JE ZAKLJUČENA SUDSKA NAGODBA IZMEĐU OŠTEĆENOG I DRUŠTVA ZA OSIGURANJE, KAO OSIGURAVAČA, OVLAŠTEN JE U REGRESOJ PARNICI KOJU PROTIV NJEGA VODI OSIGURAVAČ ISTAĆI SVE ONE PRIGOVORE KOJE BI MOGAO ISTAĆI I U POSTUPKU U KOME JE ZAKLJUČENA SUDSKA NAGODBA. TO ZNAČI DA JE ŠTETNIK OVLAŠTEN DA ISTAKNE OSIGURAVAČU PRIGOVOR ISKLJUČIVE ILI PODJELJENE ODGOVORNOSTI OŠTEĆENOG, PRIGOVOR VISINE ŠTETE ILI PRIGOVOR VLASTITIH MATERIJALNIH PRILIKA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 45 0 P 001341 08 Rev od 22.12.2009. g.)

<----->

Član 111., Član 112., Član 113. i Član 117. Zakona o obligacionim odnosima
PODNOŠENJEM TUŽBE RADI VRACANJA STECENOG BEZ OSNOVA, DATOG U ISPUNJENJU RUŠLJIVOG UGOVORA, BEZ ISTICANJA ZAHTJEVA ZA PONIŠTENJE TOG UGOVORA, NE PREKIDA SE TOK PREKLUZIVNOG ZASTARNOG ROKA ZA PONIŠTENJE RUŠLJIVOG UGOVORA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-08-001570 od 23.02.2010.g.)

<----->

Član 376. stav 1., Član 379. stav 1. i Član 388. Zakona o obligacionim odnosima
POTRAŽIVANJE IZ PRAVOSNAŽNOG RJEŠENJA O SMETANJU POSJEDA ODNOSI SE NA
USPOSTAVLJANJE RANIJEG POSJEDOVNOG STANJA I ZABRANU ISTOG ILI SLICNOG SMETANJA,
A NE NA NAKNADU ŠTETE ZBOG IZVRŠENOG SMETANJA POSJEDA, PA SE POCETAK ZASTARE
POTRAŽIVANJA S NASLOVA NAKNADE ŠTETE ZBOG IZVRŠENOG SMETANJA POSJEDA NE MOŽE
RACUNATI OD DANA PRAVOSNAŽNOSTI RJEŠENJA O SMETANJU POSJEDA. DAKLE, VODENJEM
PARNICNOG POSTUPKA RADI SMETANJA POSJEDA NE PREKIDA SE ZASTARJEVANJE ZAHTJEVA
ZA NAKNADU ŠTETE PROISTEKLE IZ TOG SMETANJA POSJEDA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-
000758 od 27.07.2010. g.)

<----->

Član 377. Zakona o obligacionim odnosima
PRIMJENI DUŽEG ZASTARNOG ROKA IZ ČLANA 377. ZOO NEMA MJESTA KAD JE ŠTETA
PROUZROKOVANA KRIVICNIM DJELOM ZA CIJE KRIVICNO GONJENJE JE PREDVIDEN ROK
ZASTARJELOSTI U ISTOM ILI KRACEM TRAJANJU U ODNOSU NA TROGODIŠNJI ROK ZASTARE IZ
ČLANA 376. STAV 1. ZOO.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-08- 000511 od 28.04.2009.g.)

<----->

Član 377. Zakona o obligacionim odnosima
KADA JE ŠTETA POCINJENA KRIVICNIM DJELOM TADA TREBA ZA SVAKU VRSTU ŠTETE,
ODNOSNO ZA SVAKI VID NEMATERIJALNE ŠTETE, A U VEZI SA ISTAKNUTIM PRIGOVOROM
ZASTARE, UTVRDITI KOLIKO IZNOSI ROK ZASTARE PREMA ČLANU 376. ZOO, A KOLIKO PREMA
ČLANU 377. ZOO, TE PRIMJENITI ONAJ PROPIS PO KOJEM ZASTARA EVENTUALNO NIJE
NASTUPILA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-
001012 od 14.09.2010. g.)

<----->

Član 387. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima
PRIZNANJEM DUGA MOŽE SE SMATRATI I PRIZNANJE UCINJENO U PREGOVORIMA IZMEDU
DUŽNIKA I POVJERIOCA O NAGODBI, BEZ OBZIRA NA TO DA LI JE NAGODBA ZAKLJUCENA ILI
NIJE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 63 0 P 000967 09
Rev od 13.04.2010. g.)

<----->

Član 390. Zakona o obligacionim odnosima
ROK IZ ČLANA 390. ZOO NE PRIMJENJUJE SE U SLUCAJU KADA JE KRIVICNI POSTUPAK
PRAVOSNAŽNO OKONCAN PRESUDOM KOJOM JE ŠTETNIK OGLAŠEN KRIVIM ZA PREDMETNI
ŠTETNI DOGAĐAJ. NAVEDENI ROK IMA UTICAJA NA ZASTARU POTRAŽIVANJA SAMO U SLUCAJU
KADA JE KRIVICNI POSTUPAK OKONCAN NA NACIN KOJI ISKLJUCUJE PRIMJENU ČLANA 377.
ZOO (NPR. OSLOBADAJUĆA ILI ODBIJAJUĆA KRIVICNA PRESUDA) I TO RADI ODRŽAVANJA
KONTINUITETA IMOVINSKO-PRAVNOG ZAHTJEVA STAVLJENOG U KRIVICNOM POSTUPKU.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-09- 001012 od 14.09.2010. g.)

<----->

Član 399. stav 2. i Član 141. Zakona o obligacionim odnosima
KAKO POSEBAN ZAKON KOJI BI ODREĐIVAO NAJVIŠU UGOVORNU KAMATNU STOPU IZMEDU
PRAVNIH OSOBA NIJE DONESEN, TO SE U SVAKOM POJEDINOM SLUCAJU IMA OCJENJIVATI DA
LI STOPA UGOVORENIH KAMATA IMA ELEMENTE ZELENŠKOG UGOVORA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 65 0 Ps 117504 09
Rev od 14.09.2010. g.)

<----->

Član 87. – 92. Uredbe o kriterijima i normativima raspoređivanja gradana i
materijalnih sredstava u oružane snage i druge potrebe odbrane

Član 2. Zakona o utvrđivanju ratne štete

NA SPOROVE KOJI SE ODOSE NA IZUZIMANJE MATERIJALNO-TEHNICKIH SREDSTAVA U RATU
PRIMJENJUJE SE UREDBA O KRITERIJIMA I NORMATIVIMA RASPOREDIVANJA GRADANA I
MATERIJALNIH SREDSTAVA U ORUŽANE SNAGE I DRUGE POTREBE ODBRANE A NE ČLAN 2.
ZAKONA O UTVRĐIVANJU RATNE ŠTETE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-
001151 od 02.11.2010. g.)

<----->

Zaključenje ugovora - poslovna sposobnost

Član 56. stav 1. ZOO

POSLOVNA SPOSOBNOST UGOVARAČA, KAO PRETPOSTAVKA PRAVNE VALJANOSTI UGOVORA,
CIJENI SE PREMA NJEGOVOJ SPOSOBNOSTI ZA RASUĐIVANJE U VRIJEME ZAKLJUČENJA
UGOVORA, PA OKOLNOST DA JE U VRIJEME VOĐENJA PREDMETNE PARNICE POKRENUT
VANPARNIČNI POSTUPAK ZA POTPUNO ODUZIMANJE NJEGOVE POSLOVNE SPOSOBNOSTI NIJE,
SAMA PO SEBI, DOKAZ DA JE UGOVARAČ U VRIJEME ZAKLJUČENJA UGOVORA BIO POSLOVNO
NESPOSOBAN.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-07-001794 od
26.02.2009. g.)

<----->

Sporazum o prestanku radnog odnosa – teška materijalna situacija poslodavca

Član 60. Zakona o obligacionim odnosima.

TEŠKA MATERIJALNA SITUACIJA POSLODAVCA, USLIJED KOJE ZAPOSLENICIMA NIJE
ISPLAĆIVANA PLAĆA U DUŽEM VREMENSKOM PERIODU, TE SVE NEIZVJESNOSTI KOJIMA SU U
TAKVOJ SITUACIJI IZLOŽENI ZAPOSLENICI ZBOG TEŠKOG FINANSIJSKOG STANJA POSLODAVCA
I NJEGOVOG MOGUĆEG STEČAJA, SAMA PO SEBI, NE MOŽE PREDSTAVLJATI NEDOPUŠTENU
PRIJETNJU KOJU IMA U VIDU ODREDBA ČLANA 60. ZOO-A, PA ZAPOSLENICI NE MOGU
OSNOVOM NAVEDENE ZAKONSKE ODREDBE S USPIJEHOM POBIJATI SVOJE IZJAVE O
SPORAZUMNOM PRESTANKU RADNOG ODNOSA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-07-001638 od
23.12.2008. g.)

<----->

Naknadne refleksije ratnih zbivanja-karakter dobrovoljnosti

Član 103. Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa članom 21 a) Zakona o prometu
nepokretnosti.

NE SAMO RATNE OKOLNOSTI, VEĆ I NAKNADNE REFLEKSIJE RATNIH ZBIVANJA MOGU
STVORITI OKOLNOSTI KOJE U BITNOJ MJERI MOGU OSTVARITI UTICAJ NA FORMIRANJE VOLJE
UGOVARAČA PRI ZAKLJUČIVANJU UGOVORA I TOJ VOLJI ODUZETI KARAKTER

DOBOVOLJNOSTI, ALI JE TUŽITELJ DUŽAN DOKAZATI POSTOJANJE TAKVIH NAKNADNIH OKOLNOSTI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-08-000078 od 17.03.2009. g.)

<----->

Nemogućnost ispunjenja ugovora

Član 124. i član 262. stav 2. i 4. ZOO

KADA TUŽENI NIJE U MOGUĆNOSTI PREDATI UGOVOROM ODREĐENI STAN, KAO NAKNADU ZA OŠTEĆENI PORODIČNI STAMBENI OBJEKAT, OBAVEZA TUŽENOG MOŽE GLASITI NA NAKNADU ŠTETE U VISINI TRŽIŠNE VRIJEDNOSTI PREDMETNOG STANA U VRIJEME DONOŠENJA PRVOSTEPENE PRESUDE, JER SE JEDINO NA Taj NAČIN TUŽIOČEVA MATERIJALNA SITUACIJA MOŽE DOVESTI U ONO STANJE U KAKVOM BI BILA DA NIJE BILO PROPUŠTANJA TUŽENE U IZVRŠENJU UGOVORNE OBAVEZE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-07-001864 od 19.03.2009. g.)

<----->

Posljedice raskida ugovora

Član 132. Zakona o obligacionim odnosima.

ODREDBE ČLANA 132. STAV 2. I 4. ZOO-A NISU ODREDBE IMPERATIVNOG KARAKTERA, PA SU STRANKE U UGOVORU OVLAŠTENE UGOVORITI MEĐUSOBNA PRAVA I OBAVEZE ZA SLUČAJ RASKIDA UGOVORA I DRUGAČIJE NEGO ŠTO JE TO REGULISANO NAVEDENIM ZAKONSKIM ODREDBAMA.

SAMO UKOLIKO SE STRANKE U UGOVORU DRUGAČIJE NE SPORAZUMIJU O UČINCIMA RASKIDA UGOVORA, PRIMJENJUJU SE ODREDBE ČLANA 132. ZOO-A.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-08-001628 od 17.03.2009. g.)

<----->

Odgovornost sudije za štetu

Član 172. Zakona o obligacionim odnosima.

U SUDSKOJ PRAKSI (ZA RAZLIKU OD PRAVNE TEORIJE), ŠIROKO JE PRIHVAĆENO STANOVISHE PO KOME PRAVNO LICE NIJE ODGOVORNO ZA ŠTETU KOJA NEKOME NASTANE U SUDSKOM POSTUPKU USLIJED POGREŠNE PRIMJENE PROPISA KAO POSLJEDICE POGREŠNOG PRAVNOG TUMAČENJA PROPISA, OSIM AKO JE U PITANJU NAMJERA ILI KRAJNJA NEPAŽNJA.

SMATRA SE DA JE POGREŠNO TUMAČENJE PROPISA MOGUĆE U REDOVNOM TOKU STVARI U POSTUPANJU SUDIJE PRI VRŠENJU SUDAČKE DUŽNOSTI I DA STOGA NE POSTOJI OSNOV ZA ODGOVORNOST KADA JE U PITANJU OBIČNA NEPAŽNJA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-08-001728 od 20.01.2009. g.)

<----->

Izmakla korist

Član 219. ZOO

PRESTANKOM UGOVORA O ZAKUPU TUŽENI, KAO BIVŠI ZAKUPAC, DUŽAN JE DO VRAĆANJA STVARI PLATITI TUŽITELJU, KAO VLASNIKU I BIVŠEM ZAKUPODAVCU, NAKNADU IZMAKLE KORISTI (ČLAN 189. STAV 3. ZOO) ILI NAKNADU ZA UPOTREBU TUĐE STVARI U SKLADU SA ODREDBOM ČLANA 219. ZOO, A NE PLATITI MU ZAKUPNINU U VISINI NAVEDENOJ U UGOVORU O ZAKUPU KOJI JE PRESTAO.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 58 0 P 012021 08 Rev od 23.06.2009. g.)

<----->

Zatezna kamata kao glavni dug

Član 279. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima.

TEK NAKON PLAĆANJA GLAVNOG DUGA, AKO NISU PLAĆENE I ZATEZNE KAMATE, ONE SE OSAMOSTALJUJU I OBRAČUNAVAJU U APSOLUTNOM IZNOSU KAO GLAVNO POTRAŽIVANJE, NA KOJE SE MOŽE ZAHITIJEVATI ZATEZNA KAMATA OD DANA KADA JE SUDU PODNESEN ZAHITJEV ZA NJIHOVU ISPLATU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-07-001383 od 15.01.2009. g.)

<----->

Kompenzacija

Član 336. Zakona o obligacionim odnosima.

DUŽNIK IMA PRAVO KOMPENZIRATI POTRAŽIVANJE KOJE IMA PREMA VJEROVNIKU S ONIM ŠTO OVAJ POTRAŽUJE OD NJEGA AKO SU OBA POTRAŽIVANJA KOMPENZIBILNA, ODNOSNO AKO OBA POTRAŽIVANJA GLASE NA NOVAC ILI DRUGE ZAMJENJIVE STVARI ISTOG RODA I ISTOG KVALITETA I AKO SU OBA DOSPJELA

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-08-000478 od 02.04.2009. g.)

<----->

Umanjenje radne sposobnosti - zastara

Član 376. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima.

TROGODIŠNJI SUBJEKTIVNI ZASTARNI ROK ZA PODNOŠENJE TUŽBE ZA NAKNADU ŠTETE ZBOG UMANJENE RADNE SPOSOBNOSTI U SMISLU ČLANA 376. STAV 1. ZOO RAČUNA SE OD DANA KADA JE LIJEČENJE OD POSLJEDICA ŠTETNOG DOGAĐAJA ZAVRŠENO, JER JE OŠTEĆENI TADA MOGAO DA SAZNA DA SU POSLJEDICE POVREDE TAKVE PRIRODE DA SE NA OSNOVU NJIH MOŽE OSTVARITI PRAVO NA NAKNADU ŠTETE (ŠTETA KOJA ĆE SUKCESIVNO NASTAJATI U BUDUĆNOSTI).

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-08-000525 od 09.06.2009. g.)

<----->

Prigovor redosljeda

Član 414. Zakona o obligacionim odnosima.

TUŽILAC NE GUBI PRAVO NITI PRAVNI INTERES ZA SUDSKU ZAŠTITU PREMA DRUGIM SOLIDARNIM DUŽNICIMA SAMO NA OSNOVU ČINJENICE DA U ODNOSU NA JEDNOG OD SOLIDARNIH DUŽNIKA POSJEDUJE IZVRŠNU ISPRAVU ILI PROTIV TOG SOLIDARNOG DUŽNIKA VODI IZVRŠNI POSTUPAK.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-08-000748 od 04.06.2009. g.)

<----->

Član 154. stav 1. i 3., 172. i 180. Zakona o obligacionim odnosima

Član 28. Zakona o napuštenim nekretninama u svojini građana

Član 17. d) Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim nekretninama u svojini građana

Član 1. i 2. Zakona o utvrđivanju ratne štete

Član 308. Zakona o državnoj upravi

NE POSTOJI PRAVNI OSNOV PO KOME BI OPĆINA ODGOVARALA ZA ŠTETU NA NEPOKRETNOSTI IMOVINI NEKOG LICA NASTALU PLJAČKOM I PALJENJEM OD STRANE NEPOZNATIH UČINILACA ZA VRIJEME RATA, A I KASNIJE, AKO OPĆINA TU NEKRETNOST NIJE STAVILA POD SVOJU UPRAVU.

Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 53 0 Ps 001409 07 Rev od 2.9.2008.g.)

<----->

Član 156. Zakona o obligacionim odnosima

OŠTEĆENA LICA MOGU TRAŽITI I NAKNADU NEIMOVINSKE ŠTETE ZBOG ŠTETNIH IMISIJA U VIDU BUKE I PRAŠINE.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-07-000909 od 25.08.2008.g.)

<----->

Član 210. Zakona o obligacionim odnosima

POVRAT NOVČANE ISPLATE IZVRŠENE NEPOSREDNO NA OSNOVU ODLUKE O POSEBNOJ PRISTOJBI ZA FINANSIRANJE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE I SPORTA (BEZ DONOŠENJA POJEDINAČNOG RJEŠENJA O OBAVEZI PLAĆANJA), DONESENOJ OD STRANE OPĆINE, KOJA JE ODLUKOM USTAVNOG SUDA FBiH UTVRĐENA NEUSTAVNOM, MOŽE SE TRAŽITI U PARNIČNOM POSTUPKU OSNOVOM ODREDBI ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA KOJE REGULIŠTU STICANJE BEZ OSNOVA

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000767 od 04.09.2008. g.)

<----->

Član 374. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

ROK ZASTARJELOSTI OD TRI GODINE ODNOSI SE NA MEĐUSOBNA POTRAŽIVANJA SVIH PRAVNIH LICA KOJA PROIZLAZE IZ UGOVORA O PROMETU ROBE I USLUGA, BEZ OBZIRA NA STRUKTURU KAPITALA. ODREDNICU „MEĐUSOBNA POTRAŽIVANJA DRUŠTVENO PRAVNIH LICA“ IZ ČLANA 374. STAV 1. ZOO-A TREBA TUMAČITI I PRIMJENJIVATI KAO ODREDNICU „MEĐUSOBNA POTRAŽIVANJA PRAVNIH LICA“.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-07-001509 od 16.10.2008.g. i presuda broj: 070-0-Rev-07-000362 od 15.07.2008. g.).

<----->

Član 377. Zakona o obligacionim odnosima

UTVRĐENA ČINJENICA DA JE PROTIV ŠTETNIKA SAMO POKRENUT KRIVIČNI POSTUPAK, SAMA PO SEBI, NE DAJE OSNOVA ZA PRAVNI ZAKLJUČAK DA SE RADI O ŠTETI NASTALOJ IZVRŠENJEM KRIVIČNOG DJELA, KAKO TO U RAZLOZIMA SVOJE ODLUKE POGREŠNO REZONUJE DRUGOSTEPENI SUD, PA STOGA NI ZA ZAKLJUČAK DA SE U POGLEDU PITANJA ZASTARJELOSTI ZAHTEJEVA ZA NAKNADU ŠTETE IMA PRIMJENITI ODREDBA ČLANA 377. ZOO-A.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000728 od 01.07.2008. g.)

<----->

Član 372. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

POTRAŽIVANJE ZATEZNIH KAMATA KAO SAMOSTALNOG POTRAŽIVANJA (NA VEĆ PLAĆENI GLAVNI DUG) ZASTARJEVA U ROKU OD TRI g. OD DANA NASTANKA ODNOSNO DOSPJELOSTI SVAKOG POJEDINOG DAVANJA.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj:070-0-Rev-06-000239-2 od 18.12.2007.g.)

<----->

Član 56. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

NIŠTAV JE UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU ZAKLJUČEN OD LICA KOJE ZBOG DEMENCIJE NIJE BILO SPOSOBNO DA SHVATI ZNAČAJ UGOVORA KOJI POTPISUJE.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-06-001289 od 26.06.2007. g.)

<----->

Član 122., 142. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

Čl. 47. stav 1. i 2. Odluke o opštim uslovima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije (Sl. novine grada Sarajeva“ 29/82)

Član 27. Zakona o ministarstvima Kantona Sarajevo („Sl. novine Sarajevskog kantona“ broj 10/96)

DAVALAC USLUGE CENTRALNOG GRIJANJA NEMA PRAVO NA NAKNADU ZA IZVRŠENU USLUGU SAMO U SLUČAJU DA JE TEMPERATURA U PROSTORIJAMA KORISNIKA MANJA OD 120 C. U PROTIVNOM, KORISNIK JE OBAVEZAN DA PLATI CIJENU ZA ENERGIJU KOJA MU JE ISPORUČENA.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-06-001370 od 09.10.2007. g.)

<----->

Član 162., 192. i 205. Zakona o obligacionim odnosima

Član 12. stav 3. Zakona o parničnom postupku

ŠTETA KOJU JE PROUZROKOVAO ŠTETNIK KOJI JE OGLAŠEN KRIVIČNO ODGOVORNIM, NIJE NASTALA U OKVIRIMA DOZVOLJENE SAMOPOMOĆI, PA JE TUŽENI KAO ŠTETNIK DUŽAN TU ŠTETU NAKNADITI OŠTEĆENIMA.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-06-000788 od 04.10.2007. g.)

<----->

Član 189. stav 2. i član 277. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

ZATEZNA KAMATA NA NAKNADU NENOVČANE MATERIJALNE ŠTETE DOSUĐENA U NOVCU PREMA CIJENAMA U VRIJEME PRESUĐENJA, TEČE OD DANA DONOŠENJA PRVOSTEPENE PRESUDE KOJOM JE VISINA NAKNADE ODREĐENA.

AKO JE OŠTEĆENI SAM OTKLONIO ŠTETU PRIJE DONOŠENJA SUDSKE ODLUKE ZATEZNA KAMATA TEČE OD DANA KADA JE ŠTETA OTKLONJENA, ODNOSNO KAD SU UČINJENI TROŠKOVI RADI OTKLANJANJA ŠTETE.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-06-000470 od 24.05.2007. g.) - Načelni stav - Bilten sudske prakse Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine 3/87

<----->

Član 376. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima

Član 87. Uredbe o kriterijima i normativima raspoređivanja građana i materijalnih sredstava u oružane snage i druge potrebe odbrane

POTRAŽIVANJE NAKNADE ŠTETE ZA STVARI ODUZETE 1993. g. OD STRANE PRIPADNIKA ARMIIJE BIH ZASTARJEVA PO OPŠTIM PRAVILIMA O NAKNADI ŠTETE TJ. PO ODREDBAMA ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-06-000699 od 17.07.2007. g.)

<----->

Član 39. stav 2. i čl. 600. Zakona o obligacionim odnosima.

POSTAVLJANJE PONUDITELJU PROJEKTOG ZAHTJEVA ZA IZRADU KONAČNIH IDEJNIH PROJEKTNIH RJEŠENJA, MOŽE SE SMATRATI KAO IZJAVA O PRIHVATANJU PONUDE.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-782/05 od 17.08.2006. g.).

<----->

Član 270. i 273. stav 5. Zakona o obligacionim odnosima.

POVJERILAC NE MOŽE ZAHTIJEVATI UGOVORNU KAZNU ZBOG ZAKAŠNJENJA AKO JE PRIMIO ISPUNJENJE ZAKAŠNJELE OBAVEZE, A NIJE BEZ ODLAGANJA SAOPĆIO DUŽNIKU DA ZADRŽAVA SVOJE PRAVO NA UGOVORNU KAZNU.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-915/04 od 14.02.2006. g.)

<----->

Član 61. stav 1., 65. stav 1., 111., 192. stav 1., 924. i 925. Zakona o obligacionim odnosima
SAZNANJE TUŽITELJA – OSIGURANIKA DA JE TUŽENI – OSIGURAVAČ REOSIGURAVAJUĆEM DRUŠTVU PRIJAVIO ŠTETU USLJED POŽARA NA OSIGURANOJ IMOVINI U VEĆEM IZNOSU OD ONOG ISPLAĆENOG TUŽITELJU NIJE RAZLOG ZA PONIŠTAJ PORAVNANJA ZBOG MANE VOLJE TUŽITELJA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: Rev-379/05 od 16.05.2006. g.)

<----->

Član 103. stav 1. i 104. Zakona o obligacionim odnosima

Član 1. tačka 2. Zakona o pretvorbi društvene svojine

Član 154., 157. i 158. stav 1. Zakona o preduzećima

Član 2. i 7. Zakona o privatizaciji preduzeća

UGOVOR O PRODAJI UDJELA U PREDUZEĆIMA KOJA IMAJU U CIJELOSTI ILI U PRETEŽNOM DIJELU DRŽAVNI KAPITAL SUPROTNO ZAKONU O PRIVATIZACIJI PREDUZEĆA JE NIŠTAV PRAVNI POSAO.

Član 180. Zakona o obligacionim odnosima

Član 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim nekretninama u svojini građana
OPĆINA NE MOŽE ODGOVARATI ZA ŠTETU NA STAMBENOM OBJEKTU SRUŠENOM USLJED RATNIH DEJSTAVA ZA VRIJEME RATA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: Rev-706/04 od 12.01.2006. g.)

<----->

Član 180. Zakona o obligacionim odnosima

Član III/1 g) Ustava Federacije BiH

Član 2. Zakona o unutrašnjim poslovima Federacije BiH

ZA ŠTETU NASTALU TJELESNOM POVREDOM USLJED AKTA NASILJA ILI TERORA ODGOVARA FEDERACIJA BIH.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: Rev-280/05 od 21.03.2006. g.)

<----->

Član III/4.a) Ustava Federacije BiH

Član II 9. i IV 15. Ustava HNK

Član 180. i 172. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Član 2. Zakona o unutrašnjim poslovima Federacije BiH

ZA ŠTETU NASTALU SMRĆU PRILIKOM JAVNIH MANIFESTACIJA ODGOVARA KANTON ČIJI SU ORGANI – POLICIJSKE SNAGE BILE DUŽNE DA ZAŠTITE JAVNI RED I MIR.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: Rev-60/05 od 07.03.2006. g.)

<----->

Član 195. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

IZGUBLJENA ZARADA JE MATERIJALNA ŠTETA I ONA SE MORA DOKAZIVATI U SVAKOM KONKRETNOM SLUČAJU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: Rev-683/04 od 06.12.2005. g.)

<----->

Član 372. stav 1. i član 279. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima

Član 106. Zakona o radu

POTRAŽIVANJA ISPLATE NEISPLAĆENIH PLAĆA IMAJU KARAKTER POVREMENIH POTRAŽIVANJA, PA ZASTARJEVAJU U ROKU OD TRI g..

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: Rev-594/05 od 11.05.2006. g.)

<----->

Član 279. stav 3. i 372. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

NAKNADE PLAĆE, REGRESA ZA GODIŠNJI ODMOR, TOPLOG OBROKA I TROŠKOVA PREVOZA SU POVREMENA PLAĆANJA NA KOJA KAMATA TEČE OD DANA KAD JE SUDU PODNESEN ZAHTJEV ZA NJIHOVU ISPLATU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: Rev-717/05 od 07.02.2006. g.)

<----->

Član 376. Zakona o obligacionim odnosima

UKOLIKO TUŽITELJ U KRIVIČNOM POSTUPKU NIJE POSTAVIO IMOVINSKOPRAVNI ZAHTJEV, A KRIVIČNI POSTUPAK JE OKONČAN PRAVOMOĆNIM RJEŠENJEM KOJIM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD KRIVIČNOG GONJENJA, SMATRA SE DA NIJE NASTUPIO PREKID ZASTARJEVANJA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: Rev-174/05 od 13.04.2006. g.)

<----->

Član 377. stav 1. i 2., 388. i 392. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima

Član 95. stav 1. i 2. Krivičnog zakona SFRJ

PREKID ZASTARJEVANJA KRIVIČNOG GONJENJA POVLAČI ZA SOBOM I PREKID ZASTARJEVANJA ZAHTJEVA ZA NAKNADU ŠTETE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: Rev-953/04 od 31.01.2006. g.)

<----->

Član 154. stav 1. i 165. stav 4. Zakona o obligacionim odnosima

PRETPOSTAVKE O ODGOVORNOSTI ZA NAKNADU ŠTETE PROSUĐUJU SE PREMA VREMENU KAD SE DESILA ŠTETA, ODNOSNO ŠTETNI DOGAĐAJ, A NE U VRIJEME KADA SE PROVODI POSTUPAK OBEŠTEĆENJA POVODOM TOG ŠTETNOG DOGAĐAJA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: Rev-609/05 od 18.05.2006. g.)

<----->

Član 170. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima

ZDRAVSTVENA USTANOVA KOJA VRŠI MEDICINSKU INTERVENCIJU MOŽE ODGOVARATI SAMO ZA ONE POSLJEDICE INTERVENCIJE KOJE NASTANU USLJED NESTRUČNOG, NEPAŽLJIVOG I NEPROPISNOG RADA NJENIH RADNIKA, DAKLE ZA POSLJEDICE KOJE SE MOGU PRIPISATI U KRIVICU LJEKARIMA I DRUGOM OSOBLJU ZBOG POSTUPANJA KOJE NIJE BILO U SKLADU SA

PRAVILIMA MEDICINSKE STRUKE, A OSLOBAĐA SE ODGOVORNOSTI AKO DOKAŽE DA JE RADNIK U DATIM OKOLNOSTIMA POSTUPAO ONAKO KAKO JE TREBALO.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: Rev-962/04 od 09.02.2006. g.)

<----->

Član 103. Zakona o obligacionim odnosima

Član 4. Zakona o porezu na promet nepokretnosti i prava
NEMA POVREDE PRINUDNIH PROPISA AKO SE PRODAVAC I KUPAC DOGOVORE DA ĆE POREZ
NA PROMET NEPOKRETNOSTI PLATITI KUPAC.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: Rev-165/03 od 18.01.2005. g.)

<----->

Član 383. Zakona o obligacionim odnosima

Član 21. stav 1. i 2. ranijeg Zakona o parničnom postupku

ZA TUŽITELJA, KOJI JE ŽIVIO U D., NISU POSTOJALE NESAVLADIVE PREPREKE (ČLAN 383. ZOO)
DA PODNESE TUŽBU PROTIV TUŽENOG IZ Z., JER JE TUŽBU MOGAO PODNIJETI I MJESNO
NENADLEŽNOM SUDU U D., KOJI JE SVO VRIJEME RATA RADIO. I KAD BI SE SUD U D. OGLASIO
MJESNO NENADLEŽNIM, TUŽBU NE BI MOGAO ODBACITI, VEĆ SAMO PREDMET USTUPITI
NADLEŽNOM SUDU PO ODREDBAMA ČLANA 21. STAV 1. RANIJEG ZPP-a, PA TIME ZASTARA
POTRAŽIVANJA NE BI PRESTALA TEĆI.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, br. Rev-419/03 od 22.03.2005.god.)

<----->

Član 6. 186. i 277. Zakona o obligacionim odnosima

ZATEZNA KAMATA NA PRAVIČNU NOVČANU NAKNADU NEMATERIJALNE ŠTETE TEĆE OD DANA
PODNOŠENJA TUŽBE.

(Zaključak Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda FBiH od 09.04.2003. g. objavljen u Biltenu
broj 02/03-14.)

<----->

Član 117. Zakona o obligacionim odnosima

DA LI JE PREKLUZIVNI ROK ISTEKAO I OD KADA JE POČEO TEĆI, NIJE PRAVNO VEĆ ČINJENIČNO
PITANJE, A O NJEMU JE SUD DUŽAN VODITI RAČUNA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: Rev-250/02 od 8.6.2004. god.)

<----->

Članak 383. Zakona o obveznim odnosima

VRIJEME RATNOG STANJA NIJE BILO NESAVLADIVA PREPREKA KOJA BI VJEROVNIKA
ONEMOGUĆAVALA SUDSKIM PUTEM ZAHTJEVATI ISPUNJENJE OBVEZE, AKO SU ZA TO VRIJEME
VJEROVNIK I DUŽNIK BORAVILI NA PODRUČJU POD KONTROLOM ISTIH ORUŽANIH SNAGA.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, br. GvI-64/03 od 13.1.2004.god.)

<----->

Član 377. st. 1. Zakona o obveznim odnosima

NAKNADA ŠTETE PROUZROČENA KAZNENIM DJELOM ZASTARJEVA U DUŽEM ROKU
ODREĐENOM ZA ZASTARU KRIVIČNOG GONJENJA ZA ONO DJELO KOJIM JE ŠTETA UČINJENA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev-407/02 od 6.1.2004.g.)

<----->

Član 278. st. 2. Zakona o obveznim odnosima

VJEROVNIK NOVČANE TRAŽBINE MOŽE ZAHTJEVATI PLAĆANJE I NAKNADE ŠTETE KOJU JE DO DONOŠENJA PRESUDE PRETRPIO ZBOG DUŽNIČKOG ZAKAŠNENJA U PLAĆANJU U VEĆEM IZNOSU OD ZATEZNE KAMATE.

(Zaključak Građanskog odjela Vrhovnog suda Federacije od 13.4.2004.g.)

<----->

Članak 10. i 12. Zakona o početnoj bilanci stanja poduzeća i banaka

Članak 6. Zakona o utvrđivanju i ostvarivanju tražbina nastalih za vrijeme ratnog stanja i neposredne ratne opasnosti

Članak 10. Uredbe o načinu utvrđivanja i realizaciji javnog duga Federacije Bosne i Hercegovine nastalog za vrijeme ratnog stanja i neposredne ratne opasnosti

TRAŽBINE PODUZEĆA OD FEDERACIJE BiH KOJE SE U POSTUPKU PRIVATIZACIJE ISKAZUJU U PASIVNOJ PODBILANCI, NE MOGU SE OSTVARIVATI U PARNICI.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, br. Rev-232/02 od 1.6.2004.god.)

<----->

Član 10. st. 3. Zakona o zaštiti od klevete

KADA SE PRIVREMENOM ILI STALNOM SUDSKOM MJEROM ZABRANJUJE DALJE PRONOŠENJE IZRAŽAVANJA NEISTINITIH ČINJENICA NA ŠTETU NEKE OSOBE U SREDSTVU JAVNOG INFORMIRANJA, NIJE POVRIJEĐENO PRAVO NA SLOBODU IZRAŽAVANJA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: GŽ-108/03 od 12.2.2004.g.)

<----->

Članak 74. i 75. Zakona o obveznim odnosima

KADA JE UGOVOR ZAKLJUČEN POD VIŠE RASKIDNIH UVJETA KUMULATIVNO UGOVORENIH, DO RASKIDA UGOVORA MOŽE DOĆI TEK KADA SE ISPUNE SVI UGOVORENI UVJETI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev-183/02 od 28.8.2003. god.)

<----->

Član 186. i 277. Zakona o obligacionim odnosima

ZATEZNA KAMATA NA PRAVIČNU NOVČANU NAKNADU NE-MATERIJALNE ŠTETE TEČE OD DANA PODNOŠENJA TUŽBE.

(Zaključak Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda FBiH od 9.4.2003.god.)

<----->

Članak 372. Zakona o obveznim odnosima

POTRAŽIVANJA ISPLATE NEISPLAĆENIH PLAĆA I PRIJE STUPANJA NA SNAGU ZAKONA O RADU IMAJU KARAKTER POVREMENIH POTRAŽIVANJA, KOJA KAO TAKVA ZASTARJEVAJU ZA TRI g..

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: GvI-6/03 od 9.7.2003.god.)

Član 279. Zakona o obveznim odnosima

GLAVNICA RANIJEG DOSPJELOG POTRAŽIVANJA U DOMAĆOJ VALUTI KOJA JE ZBOG INFLACIJE UVEĆANA PRIPISIVANJEM OBRAČUNATIH KAMATA, SMATRA SE DEFINITIVNO FORMIRANOM NA DAN 15.7.1994. g., PA OD TADA BEZ OBZIRA NA NAČIN OBRAČUNA, KAMATA SE NE MOŽE PRIPISIVATI GLAVNICI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: GŽ-70/01 od 16.10.2001.god.)

<----->

MANE VOLJE

Član 61. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ br. 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“ br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04)

Kako tužitelj nije dokazao da je bio u zabludi u pogledu sadržaja spornih isprava (sporazuma i izjave) koje je potpisao, te kako bi utvrđenje postojanja zablude vodilo relativnoj ništavosti, dok je postavljenim zahtjevom zatraženo utvrđenje ništavosti, to je pravilno zahtjev tužitelja odbijen.

Iz obrazloženja:

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja: da se utvrdi da je ništav Sporazumni prijedlog o određivanju i sprovođenju založnog prava na nepokretnosti založnog dužnika broj ... od 12.12.2006. g.; da se tuženi obavežu da to priznaju i da trpe da se na osnovu presude briše upis prava hipoteke u korist prvotuženog na nekretninama upisanim u LN broj ... (ranije 945 k.o. B.) i brisanje prava korištenja u korist drugotužene na istim nekretninama, uz uspostavu ranijeg zemljišno knjižnog i posjedovnog stanja na predmetnim nekretninama; da se drugotužena obaveže da tužitelju preda u posjed označene nekretnine.

Tužitelj je zahtjev u ovoj parnici utemeljio na navodima tužbe – da nije potpisao Sporazumni prijedlog za određivanje i sprovođenje založnog prava na nepokretnosti založnog dužnika broj ... od 12.12.2006. g. i založnu izjavu broj ... od 12.12.2006. g.. Ovi navodi tužbe su opovrgnuti nalazom vještaka grafičko-grafoskopske struke D. B., kojem nalazu tužitelj nije prigovarao, prema kojem je tužitelj svojeručno potpisao navedene isprave. Ovi navodi tužbe su suprotni i iskazu samog tužitelja, koji je iskaz sudu dao u svojstvu parnične stranke, jer u toj izjavi navodi da je D. R. (osnivač preduzeća S.K.d.o.o. B. L.) njegova snaha zamolila njega i njegovu suprugu da joj budu žiranti za kredit kod banke u visini od 30.000,00 KM, te navodi da ih je oboje dovezla u sud radi potpisivanja dokumentacije.

U toku postupka pred prvostepenim sudom, tužitelj je iznio dalje tvrdnje, koje su suprotne prednjim navodima tužbe, da nije mogao shvatiti značaj preduzetih radnji, te tvrdnje da pred sudom nije bio upoznat šta potpisuje, da nije bio upozoren o riziku potpisivanja i da je bio u zabludi u pogledu sadržaja navedenih dokumenata. Ove navode tužbe tužitelj nije dokazao, jer u tom pravcu nije ni izvodio dokaze.

Naime, suprotno navodima revizije, nije dovoljno pozivanje tužitelja na činjenicu da je starije životne dobi (rođen 1932. g.), uz tvrdnju da je senilan, da bi se izveo zaključak da tužitelj nije mogao da shvati značaj preduzetih radnji odnosno potpisivanja navedenog sporazume i izjave, već se navedeno moglo utvrditi jedino provođenjem odgovarajućeg vještačenja po vještaku medicinske struke. Navedeno kod toga da mogućnost rasuđivanja jedne osobe nije uslovljena godinama života, već zavisi od zdravstvenog stanja iste. Isto tako tužitelj nije dokazao ni navode da je bio u zabludi u pogledu sadržaja navedenih isprava, jer u tom pravcu postoji samo njegov iskaz, prema kojem mu nije objašnjeno šta potpisuje, što svakako nije dovoljno, pri čemu bi utvrđenje da se radi o zabludi, u smislu odredbe člana 61. ZOO, vodilo relativnoj ništavosti navedenog sporazume i izjave, dok se postavljenim zahtjevom traži utvrđenje apsolutne ništavosti. Time nema mjesta revizionim navodima kojima tužitelj ponavlja ranije navode da je bio u zabludi.

Prema tome, saglasno pravilu o teretu dokazivanja, propisanog odredbama člana 7, 123. i 126. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - dalje: ZPP), pravilan je zaključak nižestepenih sudova da u predmetnoj parnici, izvedenim dokazima, tužitelj nije dokazao navode tužbe. Slijedom toga, pravilan je i dalji zaključak da je sporne isprave tužitelj potpisao svojom slobodnom voljom, pa da nisu ispunjeni zakonski razlozi propisani odredbom člana 103. ZOO za utvrđenje da su navedeni sporazum i izjava, na temelju kojih je zasnovano založno pravo na nekretninama tužitelja,

ništavi.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 71 0 P 219081 18 Rev od 29.11.2018. g.)

<----->

MANE VOLJE - ZABLUDA

Član 61. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“ br. 17/93 do 74/04)

Postojanje zablude na strani tužitelja u vrijeme davanja sredstava obezbjeđenja vodi ka rušljivosti izjava i ugovora i nije osnov za utvrđenje njihove ništavosti.

Iz obrazloženja:

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja: da se utvrdi ništavost mjeničnih izjava tužitelja na osnovu kojih su izdate mjenice serijskih brojeva navedenih u izreci prvostepene presude, izjava o otvorenim poslovnim računima kod banaka sa izdatim bjanko vlastitim nalogima za prenos, ugovora o solidarnom jemstvu zaključenog između tužitelja i prvotužene, te datih mjenica; da se prvotužena obaveže na vraćanje mjeničnih blanketa serijskih brojeva označenih u izreci prvostepene presude i bjanko vlastitih naloga za prenos; da se obaveže na vraćanje naplaćenih iznosa; te da se tuženi solidarno obavežu na naknadu štete, po osnovu izgubljene dobiti, sa zakonskim kamatama i troškovima postupka.

Nižestepenim presudama zahtjev tužitelja je pravilno odbijen.

U prvobitno podnesenoj tužbi zahtjev tužitelja je utemeljen na tvrdnji da je prvotužena nesavjesno obradila predmetne kredite, da nije izvršila provjeru solventnosti glavnog dužnika, te da je time kod potpisivanja sredstava obezbjeđenja kredita tužitelj doveden u zabludu. U uređenoj tužbi tužitelj tvrdi da je predmetne kredite prvotužena odobrila protivno prinudnim propisima i da su iz tog razloga predmetne izjave i ugovor ništavi.

Prema činjeničnom utvrđenju nižestepenih sudova, koje prema odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - dalje: ZPP) ne može biti predmet ispitivanja u revizionom postupku, tužitelj i drugotuženi su u dugogodišnjoj poslovnoj saradnji (drugotuženi je dalji rođak tužitelja i kao podizvođač je izvodio građevinske radove za tužitelja), a tužitelj je u više navrata bio jemac za kredite koje je podizao drugotuženi (tužitelj u reviziji navodi da je u 7 navrata jemčio za kredite drugotuženog), čak je neke kredite drugotuženog i vraćao, pa mu sigurno finansijsko stanje drugotuženog u vrijeme potpisivanja spornih izjava i ugovora o solidarnom jemstvu i drugih sredstava obezbjeđenja nije bilo nepoznato. Pri tome, zakonski zastupnik tužitelja u iskazu datom u svojstvu parnične stranke je izjavio da je znao šta potpisuje, kakav je značaj jemstva i da je upoznat sa svim odredbama ugovora.

Kod takvog stanja stvari, koje je suprotno revizionim navodima rezultat pravilne ocjene izvedenih dokaza (prevashodno iskaz zakonskog zastupnika tužitelja i svjedoka Đ.S.), pravilan je zaključak nižestepenih sudova da nije dokazano postojanje zablude na strani tužitelja, pa se ne mogu prihvatiti revizioni navodi kojima se tužitelj ponovo poziva na postojanje zablude.

Drugačiji zaključak ne mogu ishoditi revizioni navodi tužitelja da prvotužena nije blagovremeno dostavljala podatke o kreditima drugotuženog u C. registar kredita i tvrdnja da je doveden u zabludu zbog podataka iz C. registra kredita od 28.02.2011. g.. Naime, sporna sredstva obezbjeđenja za dva kredita su iz novembra mjeseca 2010. g. (znači prije izvoda od 28.02.2011. g.). U odnosu na sredstva obezbjeđenja za treći kredit (koja su iz marta mjeseca 2011. g.), s obzirom na prednje utvrđenje da je tužitelj bio upoznat sa finansijskim stanjem drugotuženog, ovi podaci ne mogu biti presudni za formiranje slobodne volje tužitelja.

Prema tome, u dokaznom postupku tužitelj nije dokazao navode tužbe o postojanju zablude na njegovoj strani u vrijeme davanja spornih sredstava obezbjeđenja, u smislu odredbe člana 61. ZOO, koja bi, uostalom, i da je dokazano njeno postojanje vodila rušljivosti predmetnih izjava i ugovora i ne bi mogla biti osnov za utvrđenje ništavosti kako je tužitelj postavio zahtjev u ovoj parnici.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 57 0 Ps 103423 17 Rev od 08.02.2018. g.)

<----->

ZASTARJELOST POTRAŽIVANJA

Član 376. i 377. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 17./93, 3/96 i 74/04)

Odredbe o dužem roku zastarjelosti potraživanja naknade štete prouzrokovane krivičnim djelom primjenjuju se samo na učinioca krivičnog djela, a ne i na treća lica koja odgovaraju za istu štetu po drugom pravnom osnovu.

Iz obrazloženja:

Odredbama člana 377. ZOO je propisano, da kada je šteta prouzrokovana krivičnim djelom, a za krivično gonjenje je predviđen duži rok zastarjelosti, zahtjev za naknadu štete prema odgovornom licu zastarjeva kada istekne vrijeme određeno za zastarjelost krivičnog gonjenja.

Pravilnim tumačenjem odredaba člana 377 ZOO proizilazi, da se rok iz člana 377 ZOO može primjeniti samo na neposrednog učinioca krivičnog djela, tj. protiv izvršioca krivičnog djela koji je pravosnažnom presudom oglašen krivim za krivično djelo koje je u uzročnoj vezi sa nastalom štetom.

Stoga, sama činjenica, da su presudom Suda BiH broj S1 1 K 003368 09 Krl od 17.09.2012. g. optuženi, M.S., A.R. i E.M. oglašeni krivim i osuđeni za učinjeno krivično djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 157 KZ BiH na području B. gdje je tužilac teško ranjen i zarobljen 4.5.1995. g., pri čemu optuženi M. S. što je više puta ispitivao ratnog zarobljenika N.T., pri tome ga fizički i psihički zlostavljao na način da ga je prisiljavao da piše izjave iako je bio ranjen u ruku, šamarao ga i prijetio ubistvom ukoliko ne bude sarađivao sa njim, ne utiče na drugačiji zaključak suda u pogledu neosnovanosti zahtjeva iz tužbe, kada se ima u vidu da je tužba podnesena protiv tužene, a ne protiv izvršioca krivičnog djela koji je pravosnažnom presudom oglašen krivim za krivično djelo koje je u uzročnoj vezi sa nastalom štetom.

Kod takvog stanja stvari, neosnovano se revizijom ukazuje da predmetno potraživanje u odnosu na tuženu nije zastarjelo, u smislu odredaba člana 377 ZOO.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 73 0 P 015909 19 Rev 2 od 12.8.2019. g.)

<----->

ZASTARJELOST NAKNADE ŠTETE

Član 226. stav 2. tačka 3) Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik RS” 106/05 - Prečišćeni tekst)

Rokovi zastarjelosti potraživanja za naknadu štete, iz člana 221. Zakona o penzijsko i invalidskom osiguranju, počinju teći od dana kada je u upravnom postupku postalo izvršno rješenje kojim je osiguraniku priznato pravo na primanje iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Iz obrazloženja:

Zahtjev tužitelja u ovoj parnici temelji se na činjenici da je rješenjem tužitelja od 16.05.2005. g., koje je postalo pravosnažno i izvršno dana 05.06.2005. g., R.Š. priznato pravo na

invalidsku penziju u mjesečnom iznosu od 213,24 KM, počev od 01.03.2005. g., zbog gubitka njegove radne sposobnosti nastupile 28.02.2005. g. zbog povrede nastale dana 26.07.2004. g., do koje je došlo tako što ga je fizički napao tuženi R. M., tadašnji radnik tuženog „J.“ B. i udario pesnicom u predio desne strane glave, nakon čega je R.Š. pao na asfaltnu podlogu i zadobio tešku tjelesnu povredu zbog koje je odgovarao i izrečena mu je zatvorska kazna za krivično djelo teške tjelesne povrede. Dakle, tužitelj traži naknadu štete od tuženog na temelju odredbe člana 221. ZPIO.

Tuženi je, pored ostalog, tužbeni zahtjev tužitelja osporio prigovorom zastarjelosti potraživanja.

Nižestepeni sudovi su, suprotno stavu revidenta, pravilno primijenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev tužitelja nalazeći da su osnovani istaknuti prigovori zastarjelosti predmetnog potraživanja prema odredbi člana 376. ZOO, u vezi sa odredbom člana 221. ZPIO, jer je šteta tužitelju nastala počev od 01.03.2005. g., a rokovi zastarjelosti potraživanja predmetne štete su počeli teći od 05.06.2005. g., kada je u upravnom postupku postalo izvršno rješenje kojim je osiguraniku R.Š. priznato pravo na primanje iz penzijskog i invalidskog osiguranja, a slijedom toga je do podnošenja tužbe u ovoj parnici dana 03.04.2015. g. protekao i subjektivni i objektivni rok iz citirane zakonske odredbe za potraživanje štete sudskim putem.

Naime, prema odredbi člana 376. ZOO potraživanje naknade prouzrokovane štete zastarjeva za tri g. od kada je oštećenik doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo (stav 1.), a u svakom slučaju ovo potraživanje zastarjeva za pet godina od kad je šteta nastala (stav 2.), a prema odredbi člana 360. stav 1. ZOO, zastarjelošću prestaje pravo zahtijevati ispunjenja obaveze, a zastarjelost nastupa kada istekne posljednji dan zakonom određenog vremena u okviru kojeg povjerilac nije vršio svoje pravo, ako se onaj, na kome leži obaveza ispunjenja, pozove na zastarjelost. Odredbe ZOO o zastarjelosti predmetnog potraživanja u konkretnom slučaju se primjenjuju saglasno odredbi člana 226. ZPIO.

Revident osporava drugostepenu presudu tvrdnjom da se na sporni odnos nisu mogle primjeniti navedene odredbe o zastarjelosti potraživanja iz člana 376. ZOO zbog toga što se radi o pravu na naknadu štete nastale izvršenjem krivičnih djela, te da se slijedom toga prigovor zastarjelosti potraživanja predmetne štete i u odnosu na tuženog „J.“ A.D. B. trebao cijeliti saglasno odredbi člana 377. ZOO.

Navedeni revizioni prigovor je neosnovan iz razloga što je odredbom člana 377. ZOO propisano da kada je šteta prouzrokovana krivičnim djelom, a za krivično gonjenje je predviđen duži rok zastarjelosti, zahtjev za naknadu štete prema odgovornom licu zastarjeva kada istekne vrijeme određeno za zastarjelost krivičnog gonjenja. Saglasno sadržaju ove zakonske odredbe tvrdnja tužitelja o njenoj primjeni kod računanja roka zastarjelosti potraživanja, bila bi osnovana samo u slučaju da je zahtjev za naknadu štete upravljen protiv izvršioca krivičnog djela i da je to lice pravosnažnom presudom oglašeno krivim za krivično djelo koje je u uzročnoj vezi sa nastalom štetom. Naime, ova zakonska odredba se može primjeniti samo prema učiniocu krivičnog djela, a ne i prema trećem licu koje, inače, odgovara za štetu umjesto faktičkog učinioca krivičnog djela, pa se stoga na to treće lice mogu primijeniti samo odredbe člana 376. ZOO. Iz navedenog proizlazi da su rokovi iz odredbe člana 377. ZOO primjenjivi samo prema učiniocu krivičnog djela, koji za štetu odgovara po principu subjektivne odgovornosti, a ne i prema trećem licu koje za štetu odgovara umjesto stvarnog učinioca krivičnog djela, po principu pretpostavljene odgovornosti.

Iz navedenog proizlazi da je tužitelj svojim pasivnim držanjem kroz zakonom propisani vremenski period, izgubio mogućnost da sudskim putem ishodi naknadu pretrpljene štete i

pod uslovom da je tuženi odgovoran za njen nastanak.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 95 O P 037529 19 Rev od 07.08.2019. g.)

<----->

ZASTARA PRAVA IZ KOJEG PROISTIČE POVREMENO POTRAŽIVANJE

Član 373. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85 i 57/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04)

Nakon proteka pet godina od dospjeća najstarijeg neplaćenog povremenog davanja, poslije koga dužnik nije vršio isplate, nastupa zastara cjelokupnog nepodmirenog potraživanja.

Iz obrazloženja:

Predmet spora je zahtjev tužiteljice da se obaveže tužena da joj na ime naknade za korištenje zemljišta koje je potopljeno za potrebe Hidroelektrane B., za period od septembra mjeseca 2002 do decembra mjeseca 2014. g., isplati ukupan iznos od 1.784.482,80 KM, sa pripadajućom zateznom kamatom i troškovima postupka.

Tokom postupka koji je prethodio donošenju pobijane presude, utvrđeno je da je za potrebe izgradnje i rada H B. potopljeno zemljište koje se jednim dijelom nalazi na području Opštine J., u površini od 242.170 m²; da je tužena do izbijanja ratnih dejstava (1992. g.) plaćala naknadu tužiteljici za potopljeno zemljišta; da je tužiteljica nakon toga, 2010. g., zatražila od tužene da nastavi plaćati predmetnu naknadu i to od septembra mjeseca 2002. g.; da je radi regulisanja ovog pitanja angažovano preduzeće G. iz N.S. koje je izradilo elaborat o pripadajućim površinama zemljišta koje je potopljeno za potrebe rada tužene iz kojeg proizlazi da tužiteljici pripada površina od 7,51 % ukupne površine potopljenog zemljišta (a ostalo se odnosi na opštine, M.G. i BL); da je na osnovu nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke R.B., utvrđena visina zahtjevanje naknade za navedeni period.

Odlučujući o zahtjevu, nižestepeni sudovi su zaključili da se u razrješenju ovog spora imaju primijeniti odredbe Zakona Federacije BiH o izdvajanju i usmjeravanju dijela prihoda preduzeća ostvarenog korištenjem hidroakumulacionih objekata („Službene novine Federacije BiH“ broj 44/02 i 57/09 – u daljem tekstu: Zakon Federacije BiH), a ne Zakon Republike Srpske o naknadama za korištenje prirodnih resursa u svrhu proizvodnje električne energije („Službeni glasnik RS“ broj 85/03 – u daljem tekstu: Zakon RS), jer da se potopljeno zemljište nalazi na teritoriji Federacije BiH, pa se ima primijeniti materijalno pravo mjesta gdje se nekretnina nalazi, što je u skladu sa odredbom člana 18, u vezi sa članom 21. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 43/82 i 72/82 – u daljem tekstu: ZRSZ), koji se primjenjuje u Republici Srpskoj na osnovu odredbe člana 458. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 – dalje: ZPP). Slijedom toga su visinu naknade utvrdili po navedenom zakonu u iznosu od 1.784.482,80 KM.

Odlučujući o prigovoru zastare, prvostepeni sud je našao da se ima primijeniti opšti, desetogodišnji zastarni rok iz odredbe člana 371. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89 te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05 – u daljem tekstu: ZOO), pa kako se potražuje naknada počev od 2002. g., a tužba je podnesena 2010. g., zaključuje da je taj prigovor neosnovan i dosuđuje iznos od 1.784.482,80 KM, sa pripadajućom kamatom, kako je to precizirano u izreci prvostepene presude.

Drugostepeni sud, odlučujući o žalbi tužene, nalazi da se radi o potraživanju koje dospijeva mjesečno i koje zastarijeva za 3 g. od dospelosti svakog pojedinog davanja, kako propisuje odredba člana 372. stav 1. ZOO, slijedom čega zaključuje da je dio potraživanja u zastari, pa

odbija zahtjev za isplatu naknade za period od septembra 2002. do decembra 2007. g. (potraživanja starija od tri g. u odnosu na dan podnošenja tužbe, 28.12.2010. g.) i naknadu za period od 01.01.2011. do 01.12.2012. g. (potraživanja čiju isplatu je tužiteljica zatražila preinačenjem tužbe na ročištu održanom 12.11.2015. g., a koja su starija od tri g. u odnosu na stavljanje zahtjeva).

Odredbom člana 2. i 5. Zakona Federacije BiH propisano je da su javno preduzeće i druga pravna lica koja ostvaruju prihod korištenjem hidroakumulacionog objekta izgrađenog na potopljenom području, dužni plaćati naknadu (po odredbama tog zakona) koja se uplaćuje u budžet opštine ili grada na čijem području je izgrađen hidroakumulacioni objekat. Isto reguliše i odredba člana 3. Zakona RS. Naknada se utvrđuje po osnovu ukupno proizvedenih kWh (kilovatsati) za protekli mjesec, najkasnije do desetog u mjesecu, a plaćanje se vrši do petnaestog u mjesecu (član 4. Zakona Federacije BiH). Isto reguliše i odredba člana 4. stav 2. i 3. Zakona RS, samo se naknada obračunava za period od tri mjeseca. Navedena naknada prema odredbi člana 3. Zakona Federacije BiH i člana 4. stav 1. Zakona RS, iznosi 0,005 KM po proizvedenom kilovatsatu, a od stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona Federacije BiH (objavljen 02.9.2009. g.) ova naknada iznosi 0,01 KM.

Prema tome, radi se o potraživanjima koja proističu iz povremenih davanja koja dospjevaju mjesečno (a po Zakonu RS tromjesečno), odnosno, dospjevaju u tačno određenim vremenskim razmacima koji nisu duži od jedne g., pa nema sumnje da se radi o povremenim potraživanjima kakva ima u vidu odredba člana 372. stav 1. ZOO i koja zastarjevaju za tri g. od dospelosti svakog pojedinog davanja, kako je pravilno zaključio i obrazložio i drugostepeni sud, pa u skladu s tim i preinačio prvostepenu presudu, odbijajući dio zahtjeva obuhvaćenog zastarom, čemu se ne protivi ni tužiteljica (budući da nije revizijom pobijala drugostepenu odluku), a ni tužena koja se upravo pozvala na zastarjelost.

Zato ovdje, suprotno shvatanju prvostepenog suda, pri odlučivanju o prigovoru zastarjelosti potraživanja, nema mjesta primjeni odredbe člana 371. ZOO. Tom odredbom, naime, određen je opšti rok zastarjelosti. U tom roku zastarjevaju sva potraživanja, osim onih za koje odredbama ZOO ili drugim zakonom nije određen neki drugi rok zastarjelosti. U konkretnoj situaciji za predmetna potraživanja, kako je naprijed rečeno, određen je drugi rok zastarjelosti, odredbom člana 372. stav 1. ZOO, pri čemu valja reći da odredbama Zakona

Federacije BiH, kao ni odredbama Zakona RS (kojima je konstituisano pravo tužiteljice na spornu naknadu) nije propisan neki drugi rok zastarjelosti tog potraživanja, pa se imaju primijeniti odredbe ZOO koje regulišu ovo pitanje.

Pored navedenog trogodišnjeg roka, odredbama ZOO je određen i rok zastarjelosti samog prava (odnosno zahtjeva za njegovo ostvarenje) iz koga potiču povremena potraživanja povjerioca (član 373. stav 1.). Tako će samo pravo iz koga potiču povremena potraživanja zastarjeti u roku od pet godina. Navedeni rok od pet godina počinje da se računa od momenta dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja, poslije kojeg dužnik nije vršio davanja.

Obaveza izmirenja povremenih obaveza odnosno pravo povremenih potraživanja uspostavlja se na unaprijed neodređeni rok odnosno period i važi od dana konstituisanja obaveze za ubuduće, bez ograničenja roka. Dok dužnik svoje obaveze izvršava rok zastarjelosti i ne počinje da teče. Tek kada prvi put dužnik ne izvrši svoje obaveze i nastavi kontinuirano

da ih ne vrši, povjeriocu će početi da teče rok zastarjelosti za njegovo potraživanje za izvršenje navedenih povremenih potraživanja, kao i rok za zastarjelost njegovog prava iz kojeg potiču povremena potraživanja. Tako će, od trenutka kada dužnik prestane da vrši svoje obaveze, potraživanje po navedenim povremenim obavezama zastarjeti u roku od tri g., računajući od svake povremene obaveze, dok će samo pravo iz kojeg je povremeno

potraživanje nastalo zastarjeti u roku od pet godina, računajući od istog trenutka kada je dužnik kontinuirano prestao da vrši svoje obaveze (a ne samo preskočio da vrši neke od dospjelih povremenih obaveza).

Posljedice zastarjelosti prava iz kojeg proističu povremena potraživanja izričito su regulisane odredbom člana 373. stav 2. ZOO. Zastari li pravo iz kojeg proističu povremena potraživanja, nestaje i pravni temelj zahtijevati njihovo ispunjenje, pa povjerilac gubi mogućnost zahtijevati ne samo buduća povremena davanja, nego i ona koja su dospjela prije ove zastarjelosti. Iznimka je samo pravo na zakonsko izdržavanje koje ne zastarjeva (stav 3. iste zakonske odredbe). Kako je nesporno da je tuženi tužiteljici prestao plaćati predmetnu naknadu još 1992. g., a u svakom slučaju ništa po tom osnovu nije platio od septembra mjeseca 2002. g. (od kada se traži plaćanje) i da je od tada do podnošenja tužbe (28.12.2010. g.) prošlo više od pet godina, došlo je do zastare prava iz kojeg proističu predmetna povremena potraživanja, na koju se pozvala tužena (član 360. stav 3. ZOO), i nastupanja posljedica propisanih odredbom člana 373. stav 2. ZOO. Protok vremena u izvjesnim situacijama (kao ovdje) ima karakter pravne činjenice koja uzrokuje, nekad sticanje a nekad gubitak određenih prava. Oduvijek se, naime, dugotrajna neaktivnost titulara nekog prava izjednačavala sa gubitkom interesa da se to pravo ostvari i sankcionisala gubitkom tog prava u materijalnom smislu.

Dakle, tužiteljica je svojom neaktivnošću uzrokovala gubitak prava da traži isplatu predmetne naknade, slijedom čega je revizija tužene usvojena i pobijana presuda preinačena kao u izreci, na osnovu odredbe člana 250. stav 1. ZPP.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 57 0 Ps 090378 18 Rev od 06.11.2018. g.)

<----->

ODRICANJE OD ZASTARJELOSTI

Član 366. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89 te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04)

Pismeno priznanje zastarjele obaveze smatra se kao odricanje od zastarjelosti, a od trenutka odricanja počinje da teče novi rok zastarjelosti u trajanju koje je zakonom propisano.

Iz obrazloženja:

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja za isplatu duga, po osnovu ugovora o vansudskom poravnanju zaključenog sa tuženom, u iznosu od 1.649,77 KM, sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje: da je tužitelj kao davalac usluge tuženoj kao korisniku pružao uslugu isporuke toplotne energije; da mu tužena nije isplatila dug za određeni period; da su stranke dana 05.12.2014. g. zaključile ugovor o vansudskom poravnanju (u daljem tekstu: predmetni ugovor), čime je tužena priznala zastarjeli dug za isporučenu toplotnu energiju koji je nastao zaključno sa 31.07.2014. g. u ukupnom iznosu od 1.935,45 KM, te da su konstatovale da tužena

prihvata dug i obavezuje se da će ga platiti u 24 mjesečne rate od po 78,56 KM, da prva rata dospijeva na dan 05.01.2015 g., a svaka buduća svakog 05-tog u mjesecu; da tužena nije u cjelini ispunila svoju obavezu po osnovu zaključenog vansudskog poravnania tako da preostali dug iznosi 1.649,77 KM i da se stranke i nakon zaključenja predmetnog ugovora nalaze u istom ugovornom odnosu. Tužitelj je podnio predmetnu tužbu sudu dana 08.02.2017. g..

Polazeći od navedenih činjeničnih utvrđenja prvostepeni sud je o prigovoru zastarjelosti predmetnog potraživanja sudio primjenom odredbe člana 371. Zakona o obligacionim

odnosima ("Službeni list SFRJ" broj 29/78, 39/85 i 57/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04, u daljem tekstu: ZOO), te je pozivom na odredbu člana 262. istog zakona, u cjelini usvojio tužbeni zahtjev.

Odlučujući o žalbi tužene, izjavljenoj protiv prvostepene presude, drugostepeni sud je prihvatio kao pravilna činjenična utvrđenja, ali ne i pravni stav prvostepenog suda, pa je žalbu usvojio i preinačio prvostepenu presudu tako da je u cjelini tužbeni zahtjev odbio, nalazeći da je predmetno potraživanje zastarjelo na temelju odredbe člana 378. stav 1. tačka 1. ZOO.

Osporena presuda nije pravilna i zakonita iz slijedećih razloga:

Odredbom člana 378. stav 1. tačka 1. ZOO propisano je da potraživanje naknade za isporučenu toplotnu energiju zastarjeva za jednu godinu.

Prema odredbi člana 366. stav 1. ZOO pismeno priznanje zastarjele obaveze smatra se kao odricanje od zastarjelosti. U smislu navedene zakonske odredbe pismeno priznanje duga poslije proteka roka zastarjelosti smatra se kao odricanje od zastarjelosti, tako da je dužnik u obavezi da takav dug isplati. Pravne posljedice priznanja zastarjele obaveze od strane dužnika ogledaju se u tome što poslije ovako učinjenog priznanja povjerilac stiče pravo da zahtijeva ispunjenje obaveze, budući da se pravni odnos između povjerioca i dužnika vraća u stanje u kojem je bilo prije početka toka zastarijevanja. Stoga, poslije odricanja od zastarjelosti počinje iznova da teče novi rok zastarijevanja obaveze i to prvog narednog dana poslije pismenog priznanja zastarjele obaveze i u trajanju koje je zakonom propisano.

U predmetnoj pravnoj stvari, prema utvrđenom činjeničnom stanju koje ne može biti predmet pobijanja u revizionom postupku, prema izričitoj zabrani propisanoj odredbom člana 240. stav 2. ZPP, parnične stranke su dana 05.12.2014. g. zaključile ugovor o vansudskom poravnanju na ime zastarjelog duga za isporučenu toplotnu energiju koji je nastao zaključno sa 31.07.2014. g. u ukupnom iznosu od 1.935,45 KM, u kojem su konstatovale da tužena prihvata taj dug i sporazumjele se o načinu otplate duga tako da se tužena obavezuje da će ga platiti u 24 mjesečne rate od po 78,56 KM, da prva rata dospijeva na dan 05.01.2015 g., a svaka buduća svakog 05-tog u mjesecu, ta da tužena nije u cjelini ispunila svoju obavezu iz tog poravnanja u iznosu od 1.649,77 KM, za koji je tužitelj podnio predmetnu tužbu sudu dana 08.02.2017. g..

Iz naprijed navedenog proizlazi da je počev od 06.12.2014. g. počeo teći novi rok zastarjelosti potraživanja iz odredbe člana 378. stav 1. tačka 1. ZOO jer se sporni dug odnosi na naknadu za isporučenu toplotnu energiju. Ovo iz razloga što pomenutim poravnanjem stranke nisu izmijenile njihov postojeći pravni odnos (nisu izmijenili ni osnov ni predmet obaveze, na način kako je propisano odredbom člana 393. ZOO), već su se sporazumjele o načinu i rokovima otplate toga duga.

Imajući u vidu da je tužena pomenutim sporazumom od 05.12.2014. g. prihvatila da sporni dug plati u 24 mjesečne rate od po 78,56 KM, da je prva rata dospijevala na dan 05.01.2015 g., a svaka buduća svakog 05-tog u mjesecu, tako da je posljednja rata dospijevala 05.01.2017. g., te da tužena nije ispunila svoju obavezu iz tog poravnanja u iznosu od 1.649,77 KM, za koji je tužitelj podnio predmetnu tužbu sudu dana 08.02.2017. g., proizlazi da, saglasno odredbi člana 378. stav 1. tačka 1. ZOO, nisu zastarjele rate duga od po 78,56 KM koje su dospijevale u periodu od 05.03.2016. do 05.02.2017. g., odnosno da nije zastarjeo sporni dug za 12 rata u ukupnom iznosu od 942,72 KM.

Iz naprijed navedenih razloga, budući da je revizijom osnovano ukazano na pogrešnu primjenu materijalnog prava, valjalo je u odnosnom dijelu reviziju uvažiti i preinačiti nižestepene presude na način opisan u stavu prvom izreke, shodno članu 250. stav 1. ZPP.

Nausprot tome, saglasno naprijed navedenom, zastario je preostali dug koji je prema zaključenom vansudskom poravnanje dospjevaao na naplatu prije 08.02.2016. g., pa su u odnosu na taj dio duga neosnovani revizioni navodi da je na sporno potraživanja trebalo primjeniti odredbu člana 371. ZOO. Shodno tome valjalo je odlučiti kao u stavu drugom izreke, u smislu člana 248. ZPP.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 71 0 Mal 254670 19 Rev od 04.06.2019. g.)

<----->

ZASTARA POTRAŽIVANJA NA IME KAMATE

Član 372. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85 i 57/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04)

Potraživanje povremenih davanja na osnovu kamata zastarjeva za tri g., bez obzira iz kakvog osnova potiče glavno potraživanje.

Iz obrazloženja:

Nije osnovan ni revizioni navod da tužitelj nema pravo na kamatu, jer odredbama Zakona o komunalnim djelatnostima („Službeni glasnik Republike Srpske" br. 11/95), koji je bio na snazi u relevantnom periodu (a ni kasnijim propisima koji regulišu komunalnu naknadu) nije propisano plaćanje kamata zbog docnje u plaćanju komunalne naknade.

Zatezna kamata je jedan od oblika zakonske kamate. Zateznu kamatu ili moratorni interes, uz glavnicu, saglasno odredbi člana 277. stav 1. ZOO duguje dužnik koji zakasni sa ispunjenjem novčane obaveze, a dužnik dolazi u zakašnjenje kad ne ispunji obavezu u roku određenom za ispunjenje, a ako taj rok nije određen dolazi u docnju kada ga povjerilac pozove da ispunji obavezu, usmeno ili pismeno, vansudskom opomenom ili započinjanjem nekog postupka čija je svrha da se postigne ispunjenje obaveze (član 324. ZOO). Dakle, pravni osnov za obračun zatezne kamate regulisan je zakonom i primjenjuje se automatski kada se steknu potrebni uslovi – da je zasnovan dužnikopovjerilački odnos, da dužnik nije izmirio obavezu u predviđenom roku i da dužnik duguje novčanu obavezu. Odredbe o zateznoj kamati su prinudne naravi i primjenjuju se, kao opšte pravilo, i na potraživanja zasnovana na nekoj zakonskoj obavezi (kao što je obaveza plaćanja predmetne komunalne naknade, koja je zasnovana na odredbama Zakona o komunalnim djelatnostima, ili obaveza plaćanja naknade za izuzete nekretnine u postupku eksproprijacije, koja je zasnovana na odredbama Zakona o eksproprijaciji, obaveza zakonskog izdržavanja članova porodice i drugih srodnika, zasnovana na Porodičnom zakonu, obaveza isplate plate radniku,

zasnovana na Zakonu o radu, obaveza plaćanja sudskih troškova zasnovana na odredbama Zakona o parničnom postupku i slično), bez obzira što zakonom, kojim se propisuje neka obaveza, nije posebno propisano da će u slučaju zakašnjenja njenog ispunjenja, obveznik biti dužan platiti i zateznu kamatu.

Prigovor revidenta, istaknut i tokom prvostepenog postupka, o zastarjelosti potraživanja zatezne kamate, samo je djelimično osnovan.

Potraživanje povremenih davanja na osnovu kamata zastarjevaju za tri g., bez obzira na to iz koje osnove potiče glavno potraživanje (član 372. ZOO). Zastarjevanje počinje teći od nastanka svakog pojedinog dnevnog obroka, jer ovo potraživanje, naime, nastaje i dospjeva svakog dana u periodu od dospelja do prestanka glavnog potraživanja. Prema tome, nije zastarjelo potraživanje zateznih kamata koje je dospjelo u periodu od tri g. prije podnošenja tužbe. U konkretnom slučaju, budući da je tužba podnesena 17.12.2012. g., znači da nije zastarjelo potraživanje zateznih kamata za period od 17.12.2009. g. pa ubuduće. Ovo i kod činjenice da je tužitelj ranije pokrenuo izvršni postupak u kojem je takođe zahtjevaao isplatu

zakonske zatezne kamate, jer je u tom postupku takav zahtjev pravosnažno odbijen, pa ova okolnost, saglasno odredbi člana 389. stav 2. ZOO, nije uzrokovala prekid zastarjevanja. Čak i pod uslovom da se ima smatrati da je zahtjev u izvršnom postupku odbijen iz razloga koji se ne tiče suštine stvari (zahtjev odbijen zato što izvršna isprava, na kojoj je izvršenje zasnovano, nije sadržavala ovakvu obavezu, a ne zato što je takvo potraživanje neosnovano), nije došlo do prekida zastarjevanja, jer iz priloženih materijalnih dokaza, ne proizlazi, da je tužitelj, u roku od tri mjeseca od dana pravosnažnosti odluke o odbijanju njegovog zahtjeva u izvršnom postupku, ustao novom tužbom (član 390. stav 1. ZOO).

(Vrhovni sud Republike Srpske, 60 0 Ps 017688 18 Rev 2 od 18.10.2018. g.)

<----->

ZASTARA NAKNADE ŠTETE

Član 376. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ br. 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“ br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04)

Subjektivni rok od tri g. za naknadu štete počinje teći od dana kada je oštećeni doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo, a ne od momenta kada je oštećeni saznao za sve bitne elemente od kojih zavisi visina odnosno obim štete.

Iz obrazloženja:

Ne mogu se prihvatiti revizioni navodi kojima se prigovara pravilnosti zaključka drugostepenog suda – da je postupanje organa tužene do 16.04.2009. g. bilo pravilno i zakonito. Pravilno drugostepeni sud obrazlaže da je sve do donošenja rješenja od 16.04.2009. g. postojala osnovana sumnja u postojanje krivičnog djela falsifikovanja isprave iz člana 377. Krivičnog zakona Republike Srpske, te je postojalo uporište u odredbama člana 113, 129, 134. i 138. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske, za privremeno oduzimanje predmetnog priključnog vozila. Međutim, kako je u vrijeme donošenja rješenja od 16.04.2009. g., kojim je odlučivano o zahtjevu tužitelja za povrat vozila, bila urađena ekspertiza iz 2008. g. kojom nisu utvrđeni elementi ilegalne intervencije na vozilu, dalje zadržavanje vozila odudara od uobičajene metode rada u državnom organu i tim rješenjem nije postignuta pravična ravnoteža između opšteg interesa i prava tužitelja u odnosu na privremeno oduzeti predmet. Prema tome, pravilan je zaključak drugostepenog suda da su organi tužene sve do 16.04.2009. g. postupali u

skladu sa zakonom, pa time nema osnova da se tuženoj nametne obaveza naknade štete za period od 21.09.2005. do 16.04.2009. g..

Nadalje, za navedeni period, čak i da postoji zakonski osnov za nametanje obaveze naknade štete, potraživanje tužitelja za naknadu izmakle koristi je u zastari. Potraživanje tužitelja, zbog proteka subjektivnog roka iz odredbe člana 376. ZOO, je u zastari sve do 03.07.2011. g. (imajući u vidu da je tužba sudu podnesena dana 03.07.2014. g.), kako je to pravilno zaključio i drugostepeni sud, pa se ne mogu prihvatiti revizioni navodi da je pobijanom odlukom pogrešno odlučeno o zastari.

Naime, saglasno navedenoj odredbi, subjektivni rok od tri g. za naknadu štete počinje teći od kada je oštećeni doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo, a ne od momenta kada je oštećeni saznao o svim bitnim elementima od kojih zavisi visina odnosno obim štete, što se neosnovano u reviziji tvrdi. Za predmetnu štetu koja se ogleda u gubitku dobiti, koju je tužitelj ostvarivao prije oduzimanja vozila, tužitelj je imao saznanja u vrijeme kada je nastajala i nema mjesta revizionim navodima da nije imao saznanje o šteti prije pravosnažnosti rješenja o vraćanju vozila.

Prema tome, pravilno je pobijanom presudom zahtjevu tužitelja za naknadu izmakle koristi djelimično udovoljeno samo za period od 03.07.2011. pa do 20.08.2012. g. (kada je tužitelju vozilo vraćeno).

(Vrhovni sud Republike Srpske, 80 0 P 058900 18 Rev od 18.10.2018. g.)

<----->

ZASTARJELOST POTRAŽIVANJA PO OSNOVU STEČENOG BEZ OSNOVA

Član 210. u vezi sa članom 371. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 17./93, 3/96 i 74/04)

Rok zastarjelosti potraživanja stečenog bez osnova ulaganjem u nepokretnost, ne prekida se podnošenjem tužbe za utvrdjenje ništavosti ugovora o doživotnom izdržavanju, predmet kojeg su iste nekretnine.

Iz obrazloženja:

Naime, odredbama člana 210. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 17/93, 3/96 i 74/04 - u daljem tekstu: ZOO) je propisano, da ako je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili u zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće da naknadi vrijednosti postignutih koristi.

Prema odredbama člana 371. ZOO, potraživanja zastarijevaju za 10 godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarjelosti.

Shodno odredbama člana 361 stav 1. ZOO, zastarjelost počinje teći prvog dana poslije dana kada je povjerilac imao pravo da zahtjeva ispunjenje obaveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano.

Kada se ima u vidu da tužilje zahtjevom iz tužbe traže da se tuženi obavežu da im na ime izvršenih ulaganja u predmetnu kuću isplate ukupno 77.588,00 KM, od čega na ime ulaganja izvršenih nakon zemljotresa 1969. g., 63.142,00 KM, a na ime ulaganja izvršenih nakon zemljotresa 1981. g., 14.446,00 KM, pravilan je zaključak nižestepenih sudova, da je osnovom predmetnog potraživanja stečeno bez osnova, u smislu odredaba člana 210 ZOO i da zahtjev tužilja zastarijeva u roku od 10 godina, shodno odredbama člana 371. ZOO.

Kako iz iskaza tužilje, V. J. jasno proizilazi da su ukupna ulaganja u predmetnu kuću završena u toku 1985. g., pravilan je zaključak nižestepenih sudova da je predmetno potraživanje zastarjelo u smislu odredaba člana 371. ZOO, kada se ima u vidu da su tužilje podnijele tužbu na ime ulaganja u predmetnu kuću 04.11.2006. g., tj. nakon 20 godina od izvršenih ulaganja.

Obzirom da zastarjelošću prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obaveze, shodno odredbama člana 360. ZOO, takođe je pravilan zaključak nižestepenih sudova da je zahtjev tužilja neosnovan.

Kraj činjenice da se zahtjev tužilja ukazuje neosnovanim iz razloga što je njihovo potraživanje zastarjelo, bez uticaja su na drugačiji zaključak suda revizioni prigovori koji se tiču nalaza i mišljenja vještaka građevinske struke u pogledu procjene visine ulaganja u predmetnu kuću. Kako je predmetom spora novčano potraživanje tužilja na ime ulaganja u predmetnu kuću, takođe su neosnovani revizioni prigovori da su pogrešna stanovišta nižestepenih sudova da je predmetom spora obligaciono-pravni zahtjev, a ne imovinsko-pravni zahtjev, zbog čega je po ocjeni revidenta nepravilno usvojen prigovor zastarjelosti predmetnog potraživanja. Slijedom datih razloga, bez uticaja su na drugačiji zaključak suda revizioni prigovori da su ulaganjem u predmetnu kuću tužilje stekle vlasništvo na dijelu kuće, odnosno spratu iste. Ovo tim prije što su pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj P-1559/86 od

06.05.2003. g. odbijeni zahtjevi tužilja da se utvrdi da je ništav ugovor o doživotnom izdržavanju broj Ov-3011/77 zaključen 31.08.1977. g. između D. O. kao primaoca izdržavanja i Dž. S2. i D. R. kao davaoca izdržavanja u odnosu na stan na spratu porodične kuće sa novoizgrađenim stubištem (koja se nalazi na parcelama br.... upisano u zk.ul....k.o. B.) i srednju garažu u dvorištu iste kuće, da predmetne nekretnine čine ostavinu iza pok. Dž. M. i da tužiljama pripadaju po osnovu naslijeđa.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 71 0 P 031642 18 Rev od 08.05.2018. g.)

<----->

PREKID ZASTARJEVANJA

Član 374. i 387. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te

„Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04)

Prihvatanjem izvoda otvorenih stavki ne prekida se rok zastarijevanja potraživanja između pravnih lica, ukoliko taj izvod nije potpisalo lice ovlašteno za zastupanje pravnog lica.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud nalazi da potpisivanjem izvoda otvorenih stavki na dan 31.12.2012. g. nije došlo do prekida zastarjevanja u smislu odredbe člana 387. ZOO, obzirom da se priznanje može učiniti samo izričitom izjavom i mora biti dato na jasan i nedvosmislen

način, pa se izvod otvorenih stavki koji predstavlja knjigovodstvenu radnju, ne može tumačiti kao pismeno priznanje duga, jer ono mora biti punovažno, jasno, izričito i nedvosmisleno dato od strane ovlaštenog lica, što u konkretnom slučaju nije utvrđeno.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenično utvrđenje i pravni zaključak prvostepenog suda, te je žalbu tužioca odbio i prvostepenu presudu potvrdio temeljem odredbe člana 226. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Odluke nižestepenih sudova su pravilne.

U reviziji tužilac navodi da je dug utvrđen finansijskim vještačenjem i drugim materijalnim dokazima, te pobija zaključak nižestepenih presuda o tome da je potraživanje zastarjelo i da izvodom otvorenih stavki na dan 31.12.2012. g. nije došlo do prekida zastarjevanja, smatrajući da je time prekinuto zastarjevanje shodno odredbi člana 392. stav

1. ZOO i da su rokovi zastarjelosti počeli teći iznova.

Ovakvi prigovori revidenta su neosnovani.

Prema činjeničnom utvrđenju nižestepenih sudova, parnične stranke su bile u poslovnom odnosu u kome je tužilac isporučivao robu tuženom, te je 26.9.2008. g. ispostavio račun broj ... na iznos od 19.288,50 EUR i 17.10.2008. g. račun broj ... na iznos od 19.608,75 EUR, koji su dospjeli na naplatu u roku od 60 dana, odnosno 26.11.2008. i 17.12.2008. g.. Dug tuženog prema Izvodu otvorenih stavki na dan 31.12.2008. g. bio je 62.294,75 EUR (između ostalog i za navedena dva računa). Iz nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke posljednja uplata tuženog prema tužiocu u iznosu 29.794,75 EUR bila je 09.08.2010. g., tako da se cjelokupan dugovni saldo na finansijskoj kartici odnosi na potraživanja dijela neplaćenog računa broj ... u iznosu od 10.186,00 EUR i račun broj ... u iznosu od 19.608,75 EUR. Tuženi nije osporavao da nije platio dug tužiocu, ali je u odgovoru na tužbu istakao prigovor zastarjelosti potraživanja i naveo da Izvod otvorenih stavki na dan 31.12.2012. g. nije potpisalo lice ovlašteno za zastupanje tuženog, već radnik knjigovodstva, pa da to nema značaj priznanja duga.

Odredbom člana 374. ZOO propisano je da međusobna potraživanja između pravnih lica iz ugovora o prometu roba i usluga zastarijevaju za tri g.. Zastarjevanje počinje da teče prvog dana kada je povjerilac imao pravo da zahtijeva ispunjenje obaveze (član 361. stav 1. ZOO) i nastupa kad istekne posljednji dan zakonom određenog vremena (član 362. ZOO).

Prema odredbi člana 387. ZOO zastarjevanje se prekida kada dužnik prizna dug, a priznanje se može učiniti ne samo izjavom, već na posredan način, davanjem otplate, plaćanjem kamate, davanjem obezbjeđenja. Poslije prekida zastarjevanje počinje teći iznova, a vrijeme koje je proteklo prije prekida ne računa se u zakonom određeni rok za zastarjelost. Zastarjevanje prekinuto priznanjem od strane dužnika počinje teći iznova od priznanja (član 392. ZOO). Odredba člana 366. ZOO propisuje da se pismeno priznanje zastarjele obaveze smatra kao odricanje od zastarjelosti.

Priznanje duga kao razlog za prekid zastarjevanja predstavlja izjavu (pismenu ili usmenu), ili radnju od strane ovlaštenog lica dužnika kojom on povjeriocu priznaje dug. Bilo da se priznanje duga vrši na posredan ili neposredan način, ono mora biti tako učinjeno da se njime jasno i nedvosmisleno očekuje ili manifestuje volja dužnika da dug priznaje.

Pravilno nižestepeni sudovi zaključuju da obavještenje povjerioca upućeno dužniku o stanju njegovog salda - Izvod otvorenih stavki, ne znači priznanje duga od strane dužnika i ne dovodi do prekida zastarjevanja. Ovo iz razloga što su pravna lica obavezna da prije sastavljanja finansijskih izvještaja usaglasе međusobna potraživanja i obaveze. Tako povjerilac u svom knjigovodstvu knjiži obaveze po svakom izdatom računu i nakon svakog plaćanja vrši smanjenje potraživanja, te dostavlja dužniku spisak neplaćenih obaveza na dan 31.12. radi usaglašavanja. Zato Izvod otvorenih stavki predstavlja knjigovodstvenu radnju koja se obavlja radi potpunog i tačnog knjiženja međusobnih potraživanja iz poslovnog odnosa, koja se ne može tumačiti kao pismeno priznanje duga.

Imajući u vidu vrijeme podnošenja tužbe (27.12.2013. g.), te da je potraživanje tužioca po računu broj ... dospjelo 26.11.2008. g., a da je 09.08.2010. g. tuženi plaćanjem dijela duga po ovom računu prekinuo zastarjelost za ostatak duga od 10.186,00 EUR, proizlazi da je potraživanje ostatka duga po ovom računu u iznosu od 10.186,00 EUR zastarjelo 10.08.2013. g. (prije podnošenja tužbe). Takođe, potraživanje tužioca po računu broj ... u iznosu od 19.608,75 EUR, koje je dospjelo 17.12.2008. g., zastarjelo je 18.12.2011. g.. Dakle, pismeno priznanje zastarjele obaveze tumači se kao odricanje od već nastale zastarjelosti, a valjano priznanje zastarjele obaveze tj. duga može dati samo zakonski zastupnik pravnog lica ili njegov ovlašteni punomoćnik, a ne i lice koje je potpisalo IOS obrazac kao radnik knjigovodstva, koje nema to svojstvo, već samo u okviru knjigovodstvenih poslova obavlja te radnje za potrebe pravilnog knjiženja.

Zbog navedenog potpisivanje Izvoda otvorenih stavki na dan 31.12.2012. g. od strane radnika knjigovodstva tuženog nema značaj pismenog priznanja zastarjele obaveze pa u tom smislu nije došlo do odricanja od zastarjelosti od strane tuženog.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 57 0 Ps 107206 18 Rev od 14.06.2018. g.)

<----->

ZASTARJELOST POTRAŽIVANJA

Član 226. stav 2. tačka 3. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik RS“ br. 106/05 – prečišćeni tekst, 20/07, 113/07 i 33/08)

Zastarjelost potraživanja naknade štete nastale isplatom na teret sredstava penzijskog i invalidskog osiguranja, koja je uzrokovana nepridržavanjem mjera zaštite na radu, počinje teći od dana izvršnosti rješenja o priznavanju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 221. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 106/05 – prečišćeni tekst, 20/07, 113/07, 33/08, dalje: ZPIO) propisano je da Fond PIO ima pravo na naknadu štete nanесene od lica koje prouzrokuje invalidnost, tјelesno oštećenje ili smrt osiguranika (stav 1.). Za štetu koju je, u slučajevima iz stava 1. ovog člana, prouzrokovao radnik u radnom odnosu u vezi sa radom, odgovara poslodavac kod kojeg se radnik koji je prouzrokovao štetu nalazi u radnom odnosu (stav 2.). Fond ima pravo na naknadu štete u slučajevima iz stava 1. ovog člana i neposredno od radnika ako je radnik štetu prouzrokovao namјerno ili iz krajnje nepažnje (stav 3.). Prema odredbi člana 222. istog zakona, Fond ima pravo na naknadu štete nanесene Fondu od poslodavca i u slučaju ako su invalidnost i smrt osiguranika nastali zbog toga što nisu bile sprovedene mjere zaštite na radu ili što nisu izvršene mjere za zaštitu građana.

Predmetni zahtјev tužitelja ima karakter zahtјeva za naknadu štete koja je za tužitelja nastala isplatom na teret sredstava penzijskog i invalidskog osiguranja, u smislu navedenih zakonskih odredaba, s obzirom da tužitelj u tužbi navodi da je označena šteta za tužitelja nastala usljed nepridržavanja mjera zaštite na radu od strane tuženih.

Oba tužena su u odgovoru na tužbu, između ostalog, istakli i prigovor zastare potraživanja.

Prema odredbi člana 226. stav 1. ZPIO potraživanja naknade štete prema odredbama ovog zakona zastarjevaju istekom rokova utvrđenih propisima o obligacionim odnosima. Saglasno stavu 2. tačka 3. iste zakonske odredbe, rokovi zastarjelosti potraživanja naknade štete u slučajevima iz člana 221. i 222. počinju teći od dana kada je u upravnom postupku postalo izvršno rješenje kojim je osiguraniku priznato pravo na primanje iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Proizlazi, da je ovom zakonskom odredbom, kao lex specialis, u odnosu na odredbe ZOO, propisan početak zastarnog roka (čije trajanje ostaje utvrđeno odredbama ZOO) u parnicama za naknadu štete po navedenim zakonskim osnovima (od dana izvršnosti rješenja o priznavanju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja).

U konkretnom slučaju, prema utvrđenju nižestepenih sudova, rješenje kojim je drugotuženom priznato pravo na invalidsku penziju je postalo izvršno dana 19.03.2008. g.. Primjenom odredbe člana 376. ZOO i odredbe člana 226. stav 2. tačka 3. ZPIO, proizlazi da je tužitelj predmetnu tužbu za naknadu štete sudu trebao podnijeti najkasnije do 19.03.2011. g., što znači da je do dana podnošenja predmetne tužbe (17.05.2013. g.) prošao subjektivni i objektivni zastarni rok propisan odredbom člana 376. ZOO. Time je pravilan zaključak nižestepenih sudova da je predmetno potraživanje naknade štete u zastari.

Ne mogu se prihvatiti revizioni navodi da je kod ocjene istaknutog prigovora zastare trebalo primijeniti odredbu člana 372. ZOO i da cjelokupno potraživanje u odnosu na sporni period nije u zastari, jer se u ovoj pravnoj stvari ne radi o zahtјevu za isplatu povremenih davanja, već o zahtјevu za naknadu štete koja je nastala isplatom mjesečnih iznosa invalidske penzije, koje pravo, prema već rečenom, zastarjeva na specifičan način u roku propisanom odredbom člana 376. ZOO, s tim da zastarni rok počinje teći od dana izvršnosti rješenja kojim je priznato pravo na isplatu invalidske penzije (član 226. stav 2. tačka 3. ZPIO).

(Vrhovni sud Republike Srpske, 95 1 P 004290 17 Rev od 08.03.2018. g.)

<----->

ZASTARJELOST POTRAŽIVANJA NAKNADE ŠTETE

Član 376. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ" broj: 29/78, 39/85 i 57/89, te "Službeni glasnik RS" broj: 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04)

Ukoliko je protekao subjektivni rok zastarjelosti potraživanja naknade štete od tri g. od dana saznanja za štetu i počinioca, bez ikakvog značaja je činjenica da istovremeno nije protekao i objektivni rok zastarjelosti od pet godina od dana nastanka štete.

Iz obrazloženja:

Prema stanju spisa, nije sporno da su tužitelji pretrpjeli štetu miniranjem kuće u avgustu 1993. g., što znači u vrijeme trajanja rata i stanja neposredne ratne opasnosti u Republici Srpskoj. U takvoj situaciji, pravilno sudovi nalaze da su rokovi zastarjelosti naknade štete počeli teći od 19.6.1996. g. kao dana kada je odlukom Narodne skupštine Republike Srpske ukinuto ratno stanje i stanje neposredne ratne opasnosti. Pravilan je i zaključak sudova da su, uz pretpostavku da tužitelji nisu znali za nastalu štetu, rokovi zastarjelosti prekinuti podnošenjem zahtjeva nadležnom ministarstvu za povrat imovine dana 24.8.1999. g.. O navedenom zahtjevu nadležno ministarstvo donijelo je rješenje dana 24.9.1999. g. kojim se tužiteljima vraća imovina, ali uz konstataciju u izreci rješenja da je predmetna imovina porušena i da će preostala imovina biti vraćena dana 24.12.1999. g.. U ovakvoj situaciji, prekinuti rok zastarjelosti je u smislu odredbe člana 392. stav 3. ZOO ponovo počeo teći danom donošenja rješenja o povratu imovine dana 24.9.1999. g., koji dan se smatra danom saznanja tužitelja za nastalu štetu, što prihvataju i revidenti. Ovo znači da je krajnji rok za podnošenje tužbe, kako bi se ponovo prekinuo subjektivni rok zastarjelosti bio 24.9.2002. g., a nedvojbeno je da je tužba podnesena 16.4.2003. g., što znači izvan roka zastarjelosti od tri g. od dana saznanja za štetu iz odredbe člana 376. stav 1. ZOO. Zbog navedenog, pravilno je drugostepeni sud postupio kad je uvažavajući žalbu tužene odbio tužbeni zahtjev tužitelja.

Bez značaja za odluku u ovom predmetu je tvrdnja revizije da od dana donošenja rješenja o povratu imovine do dana donošenja tužbe nije protekao objektivni rok zastarjelosti potraživanja naknade štete od pet godina iz odredbe člana 376. stav 2. ZOO. Naime, pri situaciji protoka subjektivnog roka iz odredbe člana 376. stav 1. ZOO od tri g., bez ikakvog uticaja na odluku o prigovoru zastarjelosti je eventualna činjenica da do dana podnošenja tužbe nije protekao i objektivni rok zastarjelosti potraživanja naknade štete od pet godina iz odredbe člana 376. stav 2. ZOO.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 72 0 P 048411 17 Rev od 22.02.2018. g.)